

«РЕЙДЕРСТВО» ТА ІНШІ КОРПОРАТИВНІ КОНФЛІКТИ У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Котенко Б. В.,

магістрант, кафедра правознавства, ПУЕТ;

науковий керівник – проф. Дерев'янка Б. В.

На даному етапі розвитку економіки України істотні зміни в політичному становищі та недосконалість законодавчої бази із питань регулювання діяльності господарських товариств викликали появу та швидке поширення корпоративних конфліктів та рейдерства, отже проблема рейдерства та корпоративних конфліктів у господарській діяльності є досить актуальною на даний момент та потребує всебічного дослідження.

Проблемам рейдерства, корпоративних конфліктів та перспективам вдосконалення відповідних вимог законодавства присвятили свої дослідження такі науковці як: Ю. А. Берлач, З. С. Варналій, Ю. М. Жорнокуй, О. Б. Таращанська та інші.

Метою розвідки є дослідження сутності рейдерства та інших корпоративних конфліктів, а також окреслення перспективних шляхів удосконалення заходів протидії.

Поява конфлікту в середині корпоративних відносин так чи інакше впливає на ці відносини, ще й при цьому створює деяку загрозу незалежного здійснення або неможливості виконання їх сторонами своїх прав. Вчені наголошують на тому, що корпоративний конфлікт – це такий стан, у якому знаходяться сторони різних корпоративних відносин та під час якого унеможливується реалізація своїх прав сторонами [1]. В наукових роботах термін «рейдерство» висвітлюється по-різному, тобто кожен із науковців, який досліджував питання рейдерства надає своє трактування цього терміну. Це викликано тим, що у законодавстві не висвітлено поняття «рейдерство». Багато формулювань поняття «рейдерства» мають загальні ознаки при роз'яснюванні, але бувають й відмінності. Так, більшість науковців наголошують на тому, що рейдерство являє у собі захоплення підприємств [2]. Є також інша думка, де термін «рейдерство» означає дружні або недружні поглинання, а деколи й злиття. Виокремлюють такі види рейдерства: «біле», «сіре» і «чорне» [3, с. 46]. «Біле» рейдерство полягає у застосуванні недосконалість законодавства. «Сіре» полягає у використанні як законних, так і незаконних методів реалізації таких діянь. «Чорне» рейдерство являє у собі використання протиправних, заборонених

методів і прийомів, тобто силових захватів [3, с. 46]. В Україні рейдерство з'явилося на початку 90-х років, коли відбувався перехід до ринкової економіки. Також виникнення рейдерства пов'язане із появою істотних прогалин у законодавстві та корумпованістю державних органів. Впродовж декількох років рейдерство набуло колосальних обсягів.

Проаналізувати сучасний стан рейдерства на території України доволі складно, тому що офіційна статистика не ведеться, а для розгляду певних аспектів можливе звернення тільки до засобів масової інформації. Кожного року в Україні фіксується у середньому понад 35-40 тисяч рейдерських атак, внаслідок чого знищуються та банкрутують стратегічні підприємства [4, с. 317]. Кожен рік тиск рейдерів на бізнес відімає у держави 1-2 % економічного зростання. Про рівень рейдерства на території України та його величезні масштаби засвідчують такі факти: в Україні діють приблизно 35-50 спеціальних рейдерських груп із досвідчених юристів та економістів; рейдерство в Україні має системний характер. Обсяг захоплень складає приблизно 3000 на рік; ефективність рейдерських атак – більше 90%. Рейдерство є значною небезпекою для економічної безпеки нинішнього українського суспільства, як на рівні господарюючих суб'єктів, так і на рівні національної безпеки держави. Рейдерські захоплення являють у собі чітко сплановані діяння, які включають певний набір технологій. Атака рейдерів починається із планування, тобто обирається об'єкт захоплення, розглядаються його властивості та перспективи захоплення. Механізм захоплення підприємств є чітко організованим, комплексним заходом, який потребує від рейдерів вагомих ресурсів.

Багато провідних країн світу використовують заходи захисту підприємницької діяльності від рейдерських атак на державному рівні, тобто, установлюються певні норми законодавства, які допомагають запобігти цьому негативному явищу та плідно із ним боротися коли атаку відкрито [5, с. 320]. В нашій державі використовуються тільки заходи захисту підприємницької діяльності власними силами керівництва підприємств, а на державному рівні таке явище мало контролюється. Держава є головним регулятором відносин між суб'єктами на ринку, тому що саме вона формує потрібне інституційне середовище для функціонування ринку корпоративного контролю [2]. А тому, саме державі належить ключова роль у запровадженні антирейдерської системи захисту підприємств. Удосконалення законодавства України у галузі протидії рейдерству, підвищення ефективності діяльності суб'єктів щодо запобігання

даному явищу безсумнівно є потрібними, але не є достатніми заходами у сфері боротьби із незаконними захопленнями підприємств.

Отже, через нестабільність правового регулювання, його непередбачуваність, несформованість інституцій прав власності – це все збільшує загрозу виникнення нових та численних корпоративних конфліктів, що часом вирішуються не правовими засобами (непоодинокі випадки рейдерства – сумні «новації» у сфері корпоративних відносин України). Ці негативні явища спричинені перехідним характером економіки України, впливом політичної боротьби на всі сфери життя у сучасному суспільстві (включно з економічною та правовими сферами), кризами, що відбивається на сучасній економіці тощо. Наша країна спроможна подолати ці негативні явища, і тому боротьба із рейдерством повинна бути комплексною. Одну з провідних ролей в цьому повинно відіграти запровадження в Україні антирейдерської системи захисту підприємств.

Список використаних джерел:

1. Біляк Ю. В. Корпоративні конфлікти в сучасному акціонерному товаристві: методика розпізнання / Ю. В. Біляк. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.agrosvit.info/pdf/16_2013/8.pdf
2. Варналій З. С. Рейдерство в Україні: передумови та шляхи подолання / З. С. Варналій. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/3/17.pdf>
3. Вівчар О. І. Перманентна генерація розвитку рейдерства в контексті деструктивних економічних явищ / О. І. Вівчар // Вісник Чернівецького 87 торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Випуск III (55). – Чернівці, 2014 – С. 44-47.
4. Жорнокуй Ю. М. Корпоративні конфлікти в акціонерних товариствах: цивільно-правовий аспект: монографія / Ю. М. Жорнокуй. – Х. : Право, 2015. – 532 с.
5. Фальшовик Д. Рейдерство як різновид протидії законній господарській діяльності / Д. Фальшовик // Науковий вісник державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2014. – Вип. 1. – С. 312 – 322.